

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора мистецтвознавства, професора
Михайлової Ради Дмитрівни
на дисертаційну роботу Працкова Романа Євгеновича
«Відеодизайн в системі образотворення сучасного сценічного мистецтва»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 02 Культура і мистецтво
зі спеціальності 022 Дизайн

Актуальність теми дисертації.

Поява та розвиток відеодизайну, який представляє окремий напрям проектної діяльності, та, водночас, мистецький феномен в сучасній візуальній культурі, були зумовлені глобальним поширенням цифрових технологій у всіх сферах сучасного буття, включно із сферою мистецтва. Одна із ніш мистецтва та творчої практики, а саме - сценічне, є темою дисертаційного дослідження Р.С.Працкова, представленої як ідея аналізу сценічної практики в умовах освоєння модерним суспільством цифрових технологій та широкого використання новітніх мультимедійних засобів. Дисертант зосереджує увагу на можливостях новітніх технологій не лише урізноманітнити візуальне рішення сценографії, а й підвищити рівень видовищності постановок, поглибити їх смислове наповнення, надати нових естетично-емоційних переживань глядачеві.

У ряду технологій відеодизайну, виявлених та розглянутих в дисертаційній роботі Р.Працкова, різноманітні засоби анімації, моушн-графіки, кінематографії, цифрового мистецтва.

Активне впровадження відеотехнологій до сценічного простору, потребує їх теоретичного й наукового опрацювання, що в даний час перебуває на початковому етапі.

Відтак, обрана здобувачем проблематика є надзвичайно актуальною, а проведене дослідження — своєчасним і обґрунтованим.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни. Обґрунтування та аргументація теми «Відеодизайн в системі образотворення сучасного сценічного мистецтва», у роботі Р.Працкова розкривається у таких положеннях: уперше визначено місце та роль відеодизайну в процесі образотворення в сценічному мистецтві України; запропоновано авторську типологізацію проектно-технологічних прийомів створення відеоконтенту; виокремлено та систематизовано специфіку формування відеодизайнерських рішень у сценічній дії з урахуванням художньої концепції постановки, її жанрової приналежності та функціонального статусу відеоряду - основного чи допоміжного.

У роботі досліджено процес становлення відеодизайну як самостійного напрямку дизайн-діяльності у світовому культурному контексті, який походить від мультимедійної праформи — відеоарту; визначено характерні художньо-технічні параметри відеомепінгу; з'ясовано особливості застосування кінетичної типографіки, що передбачає узгодження змістового проектного матеріалу з ідейно-тематичною основою сценічного твору, формування асоціативних смислових рядів через літерну символіку, а також посилення емоційно-виразного потенціалу кінетичної типографіки за рахунок створення цілісної композиційної структури.

В дисертації проаналізований проектно-художній інструментарій відеодизайну та визначені візуально-концептуальні особливості мультимедійного продукту у виставах сучасного українського театру, обумовлені актуалізацією головного метафоричного образу та застосуванням цифрової сценографії; виявлені ознаки оновлення структурних і стилістичних параметрів мультимедійних вистав і музичних концертів унаслідок використання відеотехнологій, що презентується впровадженням інтерактивних елементів цифрової сценографії та підсиленням загального образного ряду сценічного дійства графічними й відеотехнічними засобами. Також у процесі дослідження Р. Працковим спрогнозовано напрями подальшого розвитку та засоби формування візуально-образної мови відеодизайну в системі образотворення сучасних сценічних практик, що передбачає розширення спектра інноваційних дизайн-прийомів і зростання комбінаторної варіативності застосування відеотехнологій в Україні.

Дисертацію виконано на кафедрі графічного дизайну, відповідно до напрямку наукових досліджень Київського національного університету культури і мистецтв «Візуальні комунікації у формуванні особистості і соціуму» (номер державної реєстрації 0122U001117).

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності. Представлена дисертаційна робота є цілісним науковим дослідженням, що виконане, відповідно до принципів академічної доброчесності. За результатами перевірки тексту встановлено, що дисертація Працкова Романа Євгеновича є самостійним авторським дослідженням, яке не містить ознак фальсифікації, фабрикації, компілятивних запозичень чи плагіату. Використані в дисертації положення, результати та ідеї інших авторів належним чином атрибутовані із посиланням на відповідні джерела, а цитати оформлено, згідно з чинними методичними вимогами.

Мова та стиль викладення результатів. Дисертація написана українською мовою і має анотацію в англійському перекладі. Результати дослідження викладені автором послідовно і грамотно, стиль тексту дисертації відповідає науковим стандартам.

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, проміжних і загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації – 218 сторінок, з яких основний текст займає 144 сторінки. У межах розробки теми здобувачем опрацьовано 235 бібліографічних позицій.

У вступі дисертації висвітлені структурні елементи: актуальність обраної теми та ступінь її вивчення, об'єкт, предмет, мета, завдання, структура та методи дослідження, публічна апробація результатів, а також наукова новизна та практичне значення.

У першому розділі дисертації надається опис джерельної бази, огляд фундаментальних питань відеодизайну, розгляд ключових понять. окреслено основні проектно-художні аспекти відеодизайну, що потребують вивчення.

У другому розділі досліджено історію відеодизайну у світових сценічних практиках в контексті розвитку актуальних мультимедійних технологій. Встановлено, що досвід застосування відеотехнологій у сценічному мистецтві демонструє діапазон проектно-жанрових варіацій, їх функціональну та образотворчу потужності як дизайн інструменту.

У третьому розділі проаналізовано зразки цифровізованих театральних постановок та концертних івентів в Україні, де проектним складником є відеоконтент. На основі аналізу Р.Працковим виявлено художньо-проектний інструментарій візуально-образної мови відеодизайну в українському сценічному мистецтві, яка призвела до появи нового мультифункціонального дизайн-продукту, наслідком чого є значне поглиблення художньої виразності сценічного твору.

Загальні висновки складаються з позицій, що підсумовують виконане дисертаційне дослідження, зокрема, розкривають наукову новизну поставленого питання, що доповнює візуальний матеріал, розміщений у додатках.

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи. Наукові результати дисертації висвітлені у форматі наукових публікацій в Україні та за кордоном: зокрема, 3 статті опубліковано у наукових фахових видань України категорії «Б»; 2 статті (написані у співавторстві) – у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базі даних Scopus; 5 праць апробаційного характеру розміщено у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій.

Всі публікації, відповідно до вимог пп. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою

Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, достатньою мірою розкривають основні наукові результати дисертації.

Недоліки, зауваження, дискусійні питання до дисертаційної роботи.

За результатами ознайомлення з дисертацією Р. Працкова доцільно сформулювати такі зауваження та коментарі:

1. Зважаючи на те, що тема дисертації звучить, як «Відеодизайн в системі образотворення сучасного сценічного мистецтва», її розгляд передбачає охоплення театральних спектаклів драматичного, музичного, оперного, опереточного, сатиричного, марионеткового, пантомімічного характеру, а також естрадних програм та циркових вистав. Останні, на наш погляд, особливо цікаві щодо залучення нових технологій та відеодизайну, отже їх вартувало долучити до аналізу зразків як показових з точки зору новітніх відеопрпозицій, попри те що в цілому, наведених для аналізу прикладів достатньо.
2. У сучасних дослідженнях вітчизняного відеоарту (Когут, 2023), що має певну близькість до відеодизайну, з'ясовано, що від 1990х рр. в Україні чітко виокремлена його регіональна специфіка, яка характеризує процеси у Києві, Харкові, Херсоні, Одесі та Львові. Чи існує, на ваш погляд, подібний розподіл у відеодизайні? Якщо так, то якими якостями вони визначається?
3. Із контексту роботи не зрозуміло, чи має практичні навички у створенні відеодизайну автор дисертації. На наш погляд, дисертаційне дослідження було би більш повним і виграло би у практичній частині, якби автор представив результати власного досвіду у даній ділянці, в ідеалі - запропонував зразок або рішення власного проєкту.

Підкреслю, що висловлені коментарі та зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації і не зменшують її наукової цінності та практичної значущості.

Висновок про дисертаційну роботу.

Вважаю, що дисертаційна робота здобувача ступеня доктора філософії Працкова Романа Євгеновича на тему «Відеодизайн в системі образотворення сучасного сценічного мистецтва» виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є завершеним науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для спеціальності 022 Дизайн галузі знань 02 Культура і мистецтво. За актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною представлена дисертація повністю відповідає вимогам чинного законодавства України,

передбаченим п. 29 Постанови Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. №261 зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №283 від 03.04.2019 р. та №502 від 19.05.2023 р., а також п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

На підставі вищезазначеного здобувач Працков Роман Євгенович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 022 Дизайн.

Офіційний опонент:

доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри графічного дизайну
Київського національного університету
технологій та дизайну

Р. Михайлова

М.П.

Підпис Р. Михайлової
Свідчую
КАНЦ

«__» _____ 2025 року